

Upendo na Haki: Amri Kuu Mbili

SABATO MCHANA

Somo la Juma Hili: Mt. 22:34–40, Zek. 7:9–12, Zab. 82, Mik. 6:8, Mt. 23:23–30, Lk. 10:25–37.

Fungu la Kukariri: “Mtu akisema, Nampenda Mungu, naye anamchukia ndugu yake, ni mwongo; kwa maana asiyempenda ndugu yake ambaye amemwona, hawezi kumpenda Mungu ambaye hakumwona” (1 Yohana 4:20).

Ingawa tuna imani kwamba Mungu atafanya mambo yote kuwa sawa hatimaye, bado kile tunachofanya ni muhimu, kama Wakristo, hapa na sasa. Ingawa kunaweza kuwepo udhalimu na maovu mengi ambayo Mungu hataviondoa sasa (kutokana na vigezo vya pambano la ulimwengu mzima), hili halimaanishi kwamba hatuwezi kutumiwa kusaidia kupunguza mateso na uovu wowote tunaokutana nao, angalau kwa kiwango chochote kinachowezekana. Kwa kweli, tunawajibika, kama Wakristo, kufanya hivyo.

Kama tulivyoona, upendo na haki vinakwenda pamoja; havitenganishwi. Mungu anapenda haki. Kwa hiyo, ikiwa tunampenda Mungu, tutapenda haki, pia.

Vivyo hivyo, tukimpenda Mungu, tutapendana sisi kwa sisi. Sehemu ya kupendana sisi kwa sisi ni kushiriki katika mambo yanayohusu ustawi wa wale wanaotuzunguka. Wengine wanapoteswa na umaskini, uonevu, au udhalimu wowote, tunapaswa kujali. Wengine wanapokandamizwa, hatupaswi kupuuza/kutotilia maanani. Badala yake, tunapaswa kujiuliza kile tunachoweza kufanya, binafsi na kwa ushirika, ili kuendeleza upendo na haki ya Mungu kwa njia ambayo inaakisi kwa ulimwengu wetu uliovunjika tabia kamilifu ya Bwana wetu ya haki na upendo.

**Jifunze somo la juma hili kwa maandalizi ya Sabato ya Machi 22.*

Ili kutafakari kile tunachoweza kufanya, binafsi na kwa pamoja, ili kuendeleza upendo na haki ya Mungu katika ulimwengu wetu, inafaa kuanza kwa kuzingatia kile Mungu alichotuamuru.

Soma Mathayo 22:34–40. Yesu alijibu swali la mwanasheria?

Kwa mujibu wa Yesu Mwenyewe, “‘amri iliyo kuu, tena ni ya kwanza’” ni “‘Mpende BWANA Mungu wako kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, na kwa akili zako zote.’” Na, Yesu anaongezea, “‘ya pili yafanana nayo, nayo ni hii, Mpende jirani yako kama nafsi yako.’” Amri hizi hazisimami peke yake, hata hivyo. Yesu anaendelea kuagiza: “‘Katika amri hizi mbili hutegemea Torati yote na Manabii’” (Mt. 22:37–40). Kwa hakika, zenyewe zimenukuliwa kutoka katika Agano la Kale.

Soma Mathayo 19:16–23. Majibu ya Yesu kwa maswali ya kijana mtawala tajiri yanahusianaje na majibu Yake kwa swali la mwanasheria katika Mathayo 22?

Nini kilikuwa kinaendelea hapa? Kwa nini Yesu alimjibu mtu huyu jinsi alivyomjibu? Na kukutana huku kunapaswa kutuambia nini sote, bila kujali nafasi au daraja letu maishani?

“Kristo aliweka masharti pekee ambayo tu yangemweka mtawala huyu pale ambapo angeweza kuikamilisha tabia ya Kikristo. Maneno Yake yalikuwa maneno ya hekima, ingawa yalionekana makali na yenye madai makubwa. Kuyakubali na kuyatii ndilo lilikuwa tumaini pekee la wokovu wa mtawala huyu. Cheo chake na mali zake vilikuwa vikiweka mvuto wa hatari ya kutenda mabaya katika tabia yake. Kama vikiendekezwa vingemfukuza Mungu katika mawazo yake. Kumnyima Mungu kidogo au zaidi ilikuwa ni kubakiza kile ambacho kingehafifisha uwezo wake wa kimaadili na ufanisi; maana ikiwa mambo ya dunia hii yataendekezwa, haidhuru si ya uhakika au hayastahili kiasi gani, yatauteka moyo.”—Ellen G. White, *Tumaini la Vizazi Vyote*, Sehemu ya Pili, uk. 131.

Ingawa sisi sote hatuwezi kuitwa kuuza vyote tulivyo navyo, kama alivyokuwa mtawala huyu kijana tajiri, ni nini ambacho wewe binafsi, unaweza kuwa unakishikilia ambacho usipokisalimisha kinaweza kusababisha uangamivu wako wa milele?

Dhambi Kuu Mbili

Kwa mujibu wa Yesu Mwenyewe, amri kuu mbili ni kumpenda Mungu na kupendana. Na kutii amri hizi kunajumuisha kujinyima kunakoonesha upendo kwa wengine kwa njia dhahiri, ambayo ndiyo hasa kufuata nyayo za Yesu.

Sasa, ikiwa amri kuu mbili ni kumpenda Mungu na kuwapenda wengine, dhambi kuu mbili ni zipi?

Soma Zaburi 135:13–19. Hili linafunua nini kuhusu dhambi ya kawaida inayosisitizwa katika Maandiko yote?

Agano la Kale linaendelea kuisitiza umuhimu wa upendo kwa Mungu juu ya yote (tazama Kum. 6:5). Hili linahusiana kwa karibu na dhambi kuu ya ibada ya sanamu, ambayo ni kinyume cha kumpenda Mungu.

Soma Zekaria 7:9–12. Kwa mujibu wa nabii Zekaria katika aya hii, Mungu analaumu nini? Hicho na dhambi ya ibada ya sanamu vinahusianaje na amri kuu mbili?

Siyo tu ibada ya sanamu ambayo Mungu anaitikia kwa hasira ya upendo, lakini kuwatendea vibaya watu Wake, iwe binafsi au kwa shirika. Mungu hukasirishwa na udhalimu kwa sababu Mungu ni upendo.

Dhambi kuu mbili zilizosisitizwa kote katika Agano la Kale ni kushindwa kuzishika amri kuu mbili: kumpenda Mungu na kupendana. Dhambi kuu mbili ni kushindwa katika upendo. Kwa ufupi, basi, hauwezi kushika amri ikiwa hauampendi Mungu na ikiwa hauwapendi wengine.

Kwa hakika, 1 Yohana 4:20, 21 inasema: “Mtu akisema, ‘Nampenda Mungu,’ naye anamchukia ndugu yake, ni mwongo; kwa maana asiyempenda ndugu yake ambaye amemwona, anawezaje kumpenda Mungu ambaye hakumwona. Na amri hii tumepewa na Yeye, ya kwamba yeye ampendaye Mungu lazima ampende na ndugu yake.”

Unaelezaje kwa nini upendo kwa Mungu hauwezi kutenganishwa na upendo kwa wengine? Unaelewaje muunganiko huu usiovunjika?

Mungu Anapenda Haki

Maandiko yananena kwa uthabiti kwamba Mungu anapenda haki na anachukia uovu (kwa mfano, Zab. 33:5, Isa. 61:8), na Anasikitishwa sana na udhalimu, unaoamsha hasira ya haki kwa niaba ya wale wote ambao ni wahanga wa udhalimu. Katika Agano la Kale na Jipya, Mungu daima huonesha shauku kwa wale waliodhulumiwa na kukandamizwa huku akionesha hasira ya haki dhidi ya waonevu na wakandamizaji.

Soma Zaburi 82. Zaburi hii inaelezaje shauku ya Mungu kwa ajili ya haki katika ulimwengu huu? Inaweza kumaanisha nini kwetu leo?

Kama wafasiri wengi wanavyoielewa, aya hii inawalaumu watawala wote wa kidunia wanaohusika na udhalimu katika jamii na pia inarejelea wakati Mungu anapowahukumu watawala wa kimbingu ("miungu") walio nyuma ya waamuzi na watawala wa kidunia wapotovu (nguvu za kishetani, kwa wazi). Hasa, watawala wanaulizwa, "Hata lini mtahukumu kwa dhuluma, na kuzikubali nyuso za wabaya?" (Zab. 82:2).

Zaidi ya hayo, wanaamriwa: "Mfanyieni hukumu maskini na yatima; Mtendeeni haki aliyeonewa na fukara; Mwokoeni maskini na mhitaji; Mwopoeni mikononi mwa wadhalimu" (Zab. 82:3, 4). Hapa na mahali pengine, manabii wa Agano la Kale walitoa wito ulio wazi kwa ajili ya haki. Hili si suala la pembezoni la Maandiko; ni kiini cha ujumbe wa manabii katika Agano lote la Kale na kile Yesu alichokizungumza alipokuwa hapa katika mwili.

Siyo siri kile ambacho Mungu anatamani na anataka kwa wale ambao wangedai kumpenda na kumtii. Anataja waziwazi sana katika Mika 6:8 (na katika aya zinazofanana na aya hii mahali pengine): "Ee mwanadamu, yeye amekuonyesha yaliyo mema; na Bwana anataka nini kwako, ila kutenda haki, na kupenda rehema, na kwenda kwa unyenyekevu na Mungu wako?"

Mawazo haya yanarudiwa katika Maandiko yote. Kwa mfano, Yesu alisema: "Hivyo watu wote watatambua ya kuwa ninyi mmekuwa wanafunzi wangu, mkiwa na upendo ninyi kwa ninyi" (Yn. 13:35, liganisha na 1 Yoh. 4:8-16).

Familia na makanisa yetu yangeonekanaje ikiwa tungezingatia Mika 6:8 na kwa makusudi kuiweka katika vitendo kwa maneno na matendo? Katika muktadha wowote uliomo, matumizi ya kanuni hizi yanawezaje kudhihirishwa vizuri zaidi?

Kuitwa Kuithibitisha Haki

Manabii katika Maandiko daima wanasisitiza wito wa Mungu wa haki katika jamii. Tena na tena, Maandiko hayasiti kuangazia masuala ya udhalimu na ukandamizaji. Kwa hakika, wito wa Mungu kwa ajili ya kuleta hukumu ulikuwa ni wito kwa Mungu kusimamisha haki.

Kwa mfano, nabii Isaya anasema waziwazi kuhusu udhalimu katika Israeli wakati huo. Maneno yake na wito wake kwa ajili ya haki unapaswa kuvuma kwa sauti na wazi katika masikio yetu leo. “*‘jifunzeni kutenda mema; takeni hukumu na haki; wasaidieni walioonewa; mpatieni yatima haki yake; mteteeni mjane’*” (Isa. 1:17). Zaidi ya hayo, anatangaza “*‘ole’*” dhidi ya wale “*‘wawekao amri zisizo za haki’*” na “*‘kumpotosha mhitaji asipate haki yake’*” (Isa. 10:1, 2), akionya: “*‘Nanyi mtafanya nini siku ya kujiliwa, na wakati wa uangamivu, utakaokuja kutoka mbali sana? Je! Mtamkimbilia nani mpate msaada? Na utukufu wenu mtauacha wapi?’*” (Isa. 10:3).

Vivyo hivyo, nabii Yereimia anatangaza ujumbe wa Mungu: “*‘Ole wake aijengaye nyumba yake kwa uovu! Na vyumba vyake kwa udhalimu; . . . Baba yako, je! Hakula na kunywa, na kufanya hukumu na haki? Hapo ndipo alipofanikiwa. Alihukumu maneno ya maskini na mhitaji; hapo ndipo alipofanikiwa. Je! Huku siko kunijua, asema Bwana?’*” (Yer. 22:13, 15, 16).

Soma Mathayo 23:23–30. Yesu anafundisha nini hapa kuhusu lililo muhimu zaidi? Unafikiri anamaanisha nini anaporejelea “mambo makuu”?

Mtu asije akafikiri kwamba manabii wa Agano la Kale peke yao ndiyo walishughulika na suala la udhalimu, tunaona kwa wazi hapa na mahali pengine katika huduma ya Yesu kwamba hili lilikuwa jambo lililomhangaisha kwa kiasi kikubwa sana Kristo Mwenyewe. Kama asemavyo: “*‘Ole wenu waandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa kuwa mnalipa zaka za mnanaa na bizari na jira, lakini mmeacha mambo makuu ya sheria, yaani, adili, na rehema, na imani; hayo imewapasa kuyafanya, wala yale mengine msiyaache’*” (Mt. 23:23). Katika aya inayofanana na hii katika Luka, Yesu anaomboleza kwamba “*‘mwaacha mambo ya adili, na upendo wa Mungu’*” (Lk. 11:42).

Ikiwa ungelenga zaidi katika “mambo makuu” leo, hilo lingekuanja kinyume na “zaka za mnanaa na bizari na jira” tunazoweza kujikita kwazo badala yake?

Jirani Yangu ni Nani?

Katika Injili ya Luka, mara tu baada ya Yesu kutangaza zile amri kuu mbili za upendo kwa Mungu na upendo kwa jirani, mwanasheria, “akitaka kujidai haki, alimwuliza Yesu, Na jirani yangu ni nani?) Kwa kujibu hili, Yesu anasimulia mfano wa Msamaria mwema ambao sasa unajulikana, lakini uliokuwa wa kushtua wakati huo.

Soma mfano wa Msamaria mwema katika Luka 10:25–37. Aya hii inasema nini kwa kuzingatia kilio cha manabii kwa ajili ya rehema na haki na aina za dhuluma ambazo makundi mbalimbali ya watu yamewatesa “wengine” katika historia yote ya mwanadamu?

Yesu hakuzungumza tu kuhusu haki; Alikuwa kuileta. Alikuwa na atakuwa utimilifu wa wito wa kiunabii na shauku kwa ajili haki (tazama Lk. 4:16–21 kwa kuzingatia Isa. 61:1, 2). Yeye ndiye tamani la mataifa yote, hasa wale wanaotambua uhitaji wao wa ukombozi.

Tofauti kabisa na adui, aliyetaka mamlaka kwa nguvu na kutaka kujitwalia kiti cha enzi cha Mungu pasipo haki, Yesu alijishusha na kujihusisha pamoja na wale waliokuwa chini ya dhambi, udhalimu, na uonevu (pasipo kuchafuliwa na dhambi), naye akamshinda adui kwa kujitoa kwa upendo ili kusimamisha haki kama aliye Mwenye haki na Mwenye kuwahesabia haki wote wanaoamini. Tunawezaje kudai kuijali sheria ambayo Kristo alikufa ili kuithibitisha ikiwa hatujui yale ambayo Kristo anayaita mambo makuu ya sheria?

Zaburi 9:8, 9 inasema: “Naye atauhukumu ulimwengu kwa haki, atawaamua watu kwa adili. Bwana atakuwa ngome kwake aliyeonewa, Naam, ngome kwa nyakati za shida.” Vivyo hivyo, Zaburi 146:7–9 inaongeza, Mungu “huwafanyia hukumu walioonewa” na “huwapa wenye njaa chakula; Bwana huwafungua waliofungwa. Bwana huwafumbua macho waliopofuka; Bwana huwainua walioinama; Bwana huwapenda wenye haki. Bwana huwahifadhi wageni; huwategemeza yatima na mjane; bali njia ya wasio haki huipotosha.”

Neno la Mungu lingeweza kuwa wazi zaidi kiasi gani kuhusiana na jinsi tunavyopaswa kutafuta kuwahudumia wale wanaotuzunguka ambao wana uhitaji na wanateseka?

Tunaweza kujifunza nini kutokana na maisha na huduma ya Yesu kuhusu kuwasaidia wenye uhitaji? Hata kama hatuwezi kufanya miujiza kama alivyofanya, kwa watu wengi wanaoteseka ni kwa jinsi gani msaada wetu unaweza kuchukuliwa kuwa “muujiza” wa kutosha?

Jifunze Zaidi: Soma Ellen G. White, "Sabato," uk. 258–266, katika Tumaini la Vizazi Vyote, Sehemu ya Kwanza.

"Wapelelezi hawakuthubutu kumjibu Kristo mbele ya kusanyiko, kwa kuogopa kujiweka katika matatizo. Walijua kuwa alikuwa akinena yaliyo ya kweli. Wao badala ya kuvunja mapokeo yao, walihiari kumwacha mtu ateseke, ili kumsaidia mnyama awapo katika shida. Mnyama alitunzwa zaidi ya binadamu aliyeumbwa kwa sura ya Mungu. Hiki ni kielelezo cha dini zote za uongo. Huwa zina asili ya kibinadamu ambayo hujitukuza zaidi ya Mungu, lakini matokeo yake humdhili mtu zaidi ya mnyama. Kila dini inayopigana na enzi ya Mungu humwondolea mwanadamu utukufu ambao ulikuwa ni wake wakati wa Uumbaji, na ambao unapaswa kurejeshwa kwake katika Kristo. Kila mwalimu wa dini ya uongo na watu wake hudharau mahitaji ya wanadamu, masumbuko yao, na haki yao. Injili humwinua binadamu juu zaidi kama mtu aliyenunuliwa kwa thamani kuu, yaani damu ya Kristo, nayo huwafundisha watu kuwajali binadamu na kuwashughulikia katika mahitaji yao na katika dhiki zao. Bwana anasema, 'Nitafanya wanadamu kuadimika kuliko dhahabu safi; na watu kuliko dhahabu ya Ofiri.' Isa. 13:12.

"Yesu alipowageukia Mafarisayo akiwauliza swali ikiwa ilikuwa ni halali kutenda mema siku ya Sabato au kufanya uovu, kuokoa maisha au kuangamiza, aliyakabili makusudi yao ya uongo. Walikuwa wakimwinda Kristo kwa chuki nyingi, wakati Yeye alikuwa akiokoa maisha na kuwaletea furaha watu wengi. Je, ilikuwa ni halali kuua siku ya Sabato kama walivyokuwa wakipanga kufanya kuliko Yesu alivyofanya siku ya Sabato? Je, ilikuwa ni haki zaidi kufanya uuaji moyoni katika siku takatifu ya Mungu, kuliko kuwapenda watu wote, kunakodhihirishwa kwa matendo ya rehema?"—Ellen G. White, *Tumaini la Vizazi Vyote*, Sehemu ya Kwanza, uk. 263, 264.

Maswali ya Kujadili:

- ① Kwa nini na kwa namna gani ni kweli kwamba "kila dini ya uongo huwafundisha wafuasi wake kudhara mahitaji ya wanadamu"? Tunawezaje kutenda kimakusudi ili kuepuka uzembe kama huo katika jumuiia zetu za kanisa na kwingineko?
- ② Jirani yangu ni nani? Jirani yako ni nani? Ni kwa njia zipi za kivitendo kumfuata Kristo kunapaswa kutufanya tuwe kama Msamaria aliyevuka mipaka ya siku zake ili kuudhihirisha upendo?
- ③ Ikiwa Mungu anapenda haki na rehema, tunapaswaje kutenda kwa kupatana na mambo yaliyo muhimu zaidi kwa Mungu? Tunawezaje kukazia zaidi yale ambayo Yesu aliyaita "mambo makuu ya sheria"?
- ④ Tunapofikiri na kuzungumza juu ya hukumu, ni mara ngapi tunasisitiza kwamba njia kuu ambayo Yesu anazungumzia hukumu ni kuhusiana na ikiwa, na kwa kawango gani, tunawapenda wengine kwa bidii, hasa wanaokandamizwa na kudhulumiwa? Tafakari juu ya hili kwa kuzingatia Mathayo 25:31–46.